

UZNÁVÁNÍ ZAHRANIČNÍHO VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDĚLÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Setkání „Tak trochu jiná snídane“

3. 4. 2025, pořádá odbor předškolního a základního
vzdělávání MŠMT

Zpracoval:

David Pavlorek, MŠMT

ÚVOD DO PROBLEMATIKY UZNÁVÁNÍ ZAHRANIČNÍHO VZDĚLÁNÍ

Obecný princip

- **Doklady o zahraničním vzdělání jsou v ČR platné bez dalšího.**
 - Je to i výslovný záměr zákonodárce, když stávajícím zákonem o vysokých školách ([č. 111/1998 Sb.](#)) změnil konstrukci předchozího zákona o vysokých školách ([č. 172/1990 Sb.](#)), podle něhož naopak bylo zahraniční vzdělání v České republice platné pouze za podmínky nostrifikace (§ 25 odst. 2).
- **Úřední uznání dokladů lze oprávněně vyžadovat pouze tehdy, pokud tomu tak zákon výslovně stanoví.**
 - Žadatel si pochopitelně může žádat z jakýchkoli důvodů, ale úřady/institute/zaměstnavatelé jsou oprávněni doložení uznání vzdělání požadovat pouze na základě zákona k jím stanoveným účelům (čl. 2 odst. 4 [Ústavy ČR](#), čl. 2 odst. 3 a čl. 4 odst. 1 [Listiny základních práv a svobod](#))
 - Pokud někdo někomu k nějakému účelu ukládá povinnost nechat si vzdělání/studium výslovně uznat, měl by být schopen odůvodnit, na základě jakého konkrétního ustanovení jakého konkrétního zákona tak činí. **Aneb ukaž mi ten §, proč to po mně chceš!**

PROCEDURY UZNÁVÁNÍ ZAHRANIČNÍHO VZDĚLÁNÍ

- Ne všechno uznávání zahraničního vzdělání je tzv. nostrifikace! Existují 4 různé uznávací procedury:
 1. Posouzení studia v zahraničí pro zdravotní, sociální, daňové a důchodové účely
 2. Profesní uznávání pro účel výkonu regulovaného povolání (uznávání odborných kvalifikací)
 3. Obecné akademické uznávání zahraničního vzdělání (nostrifikace)
 4. Posouzení splnění podmínky předchozího vzdělání pro účely přijímacího řízení („interní nostrifikace“)
- První 3 uvedené procedury jsou správními řízeními vedenými podle [zákona č. 500/2004 Sb.](#), správní řád. Čtvrtá procedura není samostatným správním řízením, ale pouze úkonem pro účely přijímacího řízení, na které jako celek se však správní řád vztahuje.
- Uvedené procedury se vzájemně nenahrazují. Pouze procedura 3 působí obecně pro účel (tj. přijetí ke studiu na vysoké škole), který v případě procedury 4 platí pouze pro danou vysokou školu.

POSOUZENÍ POSTAVENÍ STUDIA V ZAHRANIČÍ PRO ZDRAVOTNÍ, SOCIÁLNÍ, DAŇOVÉ A DŮCHODOVÉ ÚČELY

Zákonná úprava

- § 12 odst. 1 písm. c), d) a e) a odst. 3 [zákona č. 117/1995 Sb.](#), o státní sociální podpoře
- § 21 odst. 1 písm. a) a odst. 3 [zákona č. 155/1995 Sb.](#), o důchodovém pojištění
- § 93j [zákona č. 111/1998 Sb.](#), o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) – upravuje pouze některé aspekty posuzování ve vztahu k poskytovatelům zahraničního vysokoškolského vzdělání na území ČR

Procedura

- Žadatelem je vždy student/absolvent, v případě nezletilého žádá zákonný zástupce, jinak je nutná plná moc; rodič plnoletého dítěte není účastníkem řízení, byť účel podání žádosti může být fakticky jeho (sleva na dani)
- O žádostech rozhoduje MŠMT
- Odvolacím orgánem ministr školství, mládeže a tělovýchovy (rozkladová komise)
- Podání žádosti není zpoplatněno
- Procedura nemá souvislost s činností (českých) vysokých škol, s rozhodnutími MŠMT v této proceduře se občas mohou veřejné vysoké školy setkat jako s podkladem pro nostrifikační žádost (někteří žadatelé se domnívají, že jim to dává nárok i na nostrifikaci, nicméně není tomu tak, jelikož se posuzují jiné dokumenty, nicméně příliš by se nemělo stávat, že pro jedny účely bude totéž vzdělání uznáno a pro jiné nikoli, ale výjimečně se to může i legitimně stát)

Problémy

- Příliš obecná úprava daná předpisy v gesci MPSV, tj. orgánu, který agendu reálně neprovádí (novela zákona o vysokých školách příslušná ustanovení zpřesňuje)
- Jako podklady slouží většinou typy dokumentů, které v zemích původu nemají právní úpravu (potvrzení o studiu není veřejnou listinou a má velmi rozličný charakter)
- Agenda je přetížena; je využívána i pro účely, u kterých to zákon nestanoví (např. slevy v dopravě)

Odkazy

- Informace u vysokoškolského studia: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/posouzeni-studia-na-vysoke-skole-v-cizine?lang=1>
- Informace u nižších stupňů studia: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/uznavani-kvalifikaci-studium-v-zahranici>

UZNÁVÁNÍ ODBORNÝCH KVALIFIKACÍ (PROFESNÍ UZNÁVÁNÍ PRO VÝKON REGULOVANÝCH POVOLÁNÍ)

Zákonná úprava

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady [2005/36/ES](#) ze dne 6. července 2005 o uznávání odborných kvalifikací
- [Zákon č. 18/2004 Sb.](#), o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace)
- Některé další zvláštní zákony upravující detaily pro konkrétní profese

Popis

- Uznání odborné kvalifikace je vyžadováno pouze v případě regulovaných povolání
- Procedura je správním řízením
- Rozhodují příslušné regulační orgány – u různých profesí platí různé podmínky
- Podání žádosti je zpoplatněno ve výši 2 000 Kč
- V případě absolventů vzdělání z tzv. třetích zemí může být jako jedna z podmínek pro uznání odborné kvalifikace požadována nejprve nostrifikace (když tomu zvláštní zákon stanoví), v takovém případě však není samotným uznáním odborné kvalifikace, ale pouze jedním z podkladů k žádosti o uznání odborné kvalifikace

Odkazy

- Databáze regulovaných povolání a činností: https://uok.msmt.cz/uok/ru_list.php
- Centrum pro uznávání odborných kvalifikací: <https://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/uzitecne-kontakty-odkazy-a-dokumenty>

PRÁVNÍ ZÁKLAD PRO VYSOKOŠKOLSKÉ NOSTRIFIKACE

- **Úmluva o uznávání kvalifikací týkajících se vysokoškolského vzdělávání v evropském regionu (tzv. Lisabonská úmluva, [č. 60/2000 Sb.m.s.](#))**
 - Netýká se pouze zemí EU, ale stále i Velké Británie, zemí bývalého SSSR a některých dalších (seznam signatářů zde: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatyenum=165>).
 - Poskytuje terminologický rámec pro celou proceduru vysokoškolských nostrifikací.
 - Jako mezinárodní smlouva má aplikační přednost před zákonem.
- **§ 89 až 90b zákona o vysokých školách ([č. 111/1998 Sb.](#))**
- **Příslušné (zpravidla bilaterální) mezinárodní smlouvy**
 - Jedná se především o tzv. ekvivalenční smlouvy, kterými jsou doklady o vzdělání uznány zcela a bez dalšího a které byly uzavřeny právě za tím účelem, aby se po daných žadatelích nostrifikace nechtěla vůbec nikdy.
 - Pozor! Z hlediska práva i historické a dnes již neplatné smlouvy mají právní závaznost a vztahují se na doklady o vzdělání vydané v době jejich platnosti.
 - Seznam všech těchto mezinárodních smluv zde: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/mezinarodni-smlouvy-o-uznavani-kvalifikaci-a-dalsi-dokumenty>.
- **Deklarované internacionalizační politiky a nástroje**
 - Např. [Boloňský proces](#), [Evropský kvalifikační rámec \(EQF\)](#), [Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání \(ISCED\)](#), [principy automatického uznávání](#), [metodiky a sdílená praxe](#) sítě pro akademickou mobilitu a uznávání [ENIC-NARIC](#), hodnotící a rozhodovací praxe partnerských států Lisabonské úmluvy, systémy hodnocení vzdělávání
 - To nejsou ani mezinárodní smlouvy ani zákony, ve kterých dokonce ani nejsou tyto politiky a nástroje zmiňovány, přesto při vyhodnocování a srovnávání a faktickém provádění zákona mají klíčový obsahový význam toho, co se vlastně provádí a posuzuje.
- **Procesně: správní řád ([č. 500/2004 Sb.](#))**

DEFINICE

Nostrifikace = uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace

- **„Kvalifikace“** – není kvalifikace jako kvalifikace
 - Užití pojmu vychází z víceznačného anglosaského užívání pojmu „qualification“
 - Kvalifikace jako splnění podmínek
 - Kvalifikace jako způsobilost, odbornost, kompetence
 - Kvalifikace jako diplom (viz definice Lisabonské úmluvy)
 - V anglosaském světě splývající momenty
 - Higher-education qualification (vysokoškolská kvalifikace)
 - Professional qualification (profesní diplom)
 - Zákon o vysokých školách termín v současnosti nedefinuje (to občas vedlo k problémům při uznávání, resp. zamítání kvalifikací ze zemí mimo Lisabonskou úmluvu)
 - Význam kvalifikace jako diplom lze ze zákona pouze dovozovat na základě použití termínu „kvalifikační práce“ v § 47b ZVŠ
 - **Novela v nově znějícím § 89 odst. 3 termín kvalifikace nově definuje ve smyslu Lisabonské úmluvy**
- **„Vzdělání“** = obsah diplomu posuzovaný z dodatku, příp. dalších dokumentů

Uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace = uznání diplomu (tj. kvalifikace) a jeho obsahu (tj. vzdělání)

DEFINICE KVALIFIKACE V LISABONSKÉ ÚMLUVĚ

Originální a mezinárodně právně závazný anglický text

„Higher education qualification

Any degree, diploma or other certificate issued by a competent authority attesting the successful completion of a higher education programme.“

Český text publikovaný ve Sbírce mezinárodních smluv

„Vysokoškolská kvalifikace

Jakýkoliv titul, diplom nebo jiné osvědčení vydané příslušným orgánem osvědčující úspěšné ukončení vysokoškolského programu.“

Přejatá definice v novelizovaném § 89 odst. 3 zákona o vysokých školách

„Zahraniční vysokoškolskou kvalifikací³⁹⁾ se pro účely § 89 až 90b rozumí vysokoškolský diplom nebo obdobný zahraniční doklad osvědčující nabytí schopností, znalostí a dovedností.“ *(pozn. 39 je odkaz na Lisabonskou úmluvu)*

CO TO JSOU ZNALOSTI A DOVEDNOSTI OSVĚDČENÉ DANOU KVALIFIKACÍ, PŘÍP. POJMY OBSAH A ROZSAH VZDĚLÁNÍ?

- Pojmy jako znalosti a dovednosti nelze vykládat jako soubor skutečných kompetencí osoby. VŠ nostrifikace není zkouška či přezkoumávání kvality žadatelova vzdělání a jeho reálných znalostí či schopností – nostrifikace je osvědčení statusu absolventa vysokoškolského studijního programu. Člověk v průběhu života může ztratit paměť či jakékoli kompetence, nikdy však neztratí status absolventa vysoké školy!
- **Znalosti a dovednosti jsou** ve skutečnosti obecné definice toho, co představuje pojem „**learning outcomes**“ (výstupy z učení).
- V definici zákona o vysokých školách takto obecně:
 - § 45 odst. 1: „*Bakalářský studijní program je zaměřen na přípravu k výkonu povolání a ke studiu v magisterském studijním programu.*“
 - § 46 odst. 1: „*Magisterský studijní program je zaměřen na získání teoretických i praktických poznatků založených na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje, na zvládnutí jejich aplikace a na rozvinutí schopností k tvůrčí činnosti; v oblasti umění je zaměřen na náročnou uměleckou přípravu a rozvíjení talentu.*“
 - § 47 odst. 1: „*Doktorský studijní program je zaměřen na vědecké bádání a samostatnou tvůrčí činnost v oblasti výzkumu nebo vývoje nebo na samostatnou teoretickou a tvůrčí činnost v oblasti umění.*“

PODROBNĚJŠÍ DEFINICE ZNALOSTÍ A DOVEDNOSTÍ V EQF

Úroveň EQF	Deskriptory popisující úroveň kvalifikací		
	znalosti	dovednosti	kompetence
Úroveň 6	pokročilé znalosti v oboru práce nebo studia zahrnující kritické chápání teorií a zásad	pokročilé dovednosti prokazující zvládnutí oboru a smysl pro inovace, jež jsou požadovány při řešení složitých a nepředvídatelných problémů ve specializované oblasti práce nebo studia	řídít složité technické nebo odborné činnosti či projekty a nést odpovědnost za rozhodování v kontextu nepředvídatelné pracovní nebo vzdělávací náplně nést odpovědnost za řízení odborného rozvoje jednotlivců a skupin
Úroveň 7	vysoce specializované znalosti, z nichž některé jsou v popředí znalostí v oboru práce nebo studia, sloužící jako základ originálního myšlení nebo výzkumu kritické uvědomování si znalostí v oboru a na rozhraní mezi různými oblastmi	speciální dovednosti požadované při řešení problémů ve výzkumu a/nebo při inovacích s cílem rozvíjet nové znalosti a postupy a integrovat poznatky z různých oblastí	řídít a transformovat pracovní nebo vzdělávací kontexty, které jsou složité, nelze je předvídat a vyžadují nové strategické přístupy nést odpovědnost za přispívání k profesním znalostem a postupům a/nebo za posuzování strategických výkonů týmů
Úroveň 8	znalosti na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia a na rozhraní mezi obory	vysoce pokročilé a specializované dovednosti a techniky, včetně syntézy a hodnocení, požadované při řešení kritických problémů ve výzkumu a/nebo inovacích a při rozšiřování a novém definování stávajících znalostí nebo odborných postupů	vykazovat značnou autoritu, inovační potenciál, samostatnost a akademickou a odbornou integritu a trvalé odhodlání přicházet s novými myšlenkami a vyvíjet nové postupy na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia, včetně výzkumu
			dohlížet na běžnou práci jiných osob a nést určitou odpovědnost za hodnocení a zlepšování pracovních či vzdělávacích činností

DOPLNĚNÍ K DEFINICÍM DESKRIPTORŮ POPISUJÍCÍCH KVALIFIKAČNÍ ÚROVEŇ

- Kvalifikační úroveň 6 – bakalářské vzdělání
- Kvalifikační úroveň 7 – magisterské vzdělání
- Kvalifikační úroveň 8 – doktorské vzdělání (Ph.D.)
- Podle EQF je uspořádán i rámec kvalifikací vysokoškolského vzdělávání České republiky schválený ministrem školství, mládeže a tělovýchovy dne 27. 11. 2017: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/ramec-kvalifikaci-vysokoskolskeho-vzdelavani-ceske-republiky>. Po novele bude nově stanoven MŠMT prováděcí vyhláškou (viz [návrh vyhlášky v systému eKLEP](#)).
- **Co se tedy posuzuje a má posuzovat?** Slovy novelizovaného § 89 odst. 3 „kvalifikační úroveň vyplývající ze znalostí a dovedností osvědčených zahraniční vysokoškolskou kvalifikací“, tj. stupeň vzdělání odpovídající předchozí tabulce z EQF. Nikoliv studijní plán a konkrétní náplň daného vzdělání.

DŮVODY PRO NOSTRIFIKACI

Zákonné požadavky nostrifikace

- Účel dalšího studia – § 48 odst. 5 písm. a) zákona o vysokých školách
- Jedna z podmínek pro profesní účely v případě absolventů mimo EU, Evropský hospodářský prostor a Švýcarsko
 - Část osmá [zákona č. 95/2004 Sb.](#), o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta
 - Hlava VIII [zákona č. 96/2004 Sb.](#), o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních)
 - § 5 odst. 1 písm. b) bod 2 [zákona č. 85/1996 Sb.](#), o advokacii
 - § 4 odst. 1 písm. a) [zákona č. 93/2009 Sb.](#), o auditorech
 - § 5a odst. 3 [zákona č. 61/1988 Sb.](#), o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě
 - § 46 odst. 2 [zákona č. 455/1991 Sb.](#), o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)
 - § 16 odst. 1 písm. c) [zákona č. 202/2012 Sb.](#), o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů
- Prokázání vzdělání při posuzování žádostí o zaměstnaneckou kartu (pouze v odůvodněných případech)
 - § 42g odst. 2 písm. c) bod 1 [zákona č. 326/1999 Sb.](#), o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů

Mimozákonné požadavky nostrifikace

- Působení ve státní správě
 - [metodický pokyn nejvyššího státního tajemníka č. 1/2023](#), kterým se stanoví podrobnosti k provádění výběrových řízení
- Požadavek zaměstnavatelů daný pouze na základě vnitřních směrnic nebo pouze z vlastní libovůle či neznalosti (často platí obecná představa, že když je něco dokumentem cizího státu, musí to být nějak ověřeno)
- [Metodika MŠMT pro zaměstnávání pedagogických pracovníků z třetích zemí](#) (mělo by být napraveno plánovanou novelou [zákona č. 563/2004 Sb.](#), o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů)

Osobní důvody pro nostrifikaci

- Neznalost (domněnka, že bez nostrifikace diplom není platný)
- Snaha mít tzv. jistotu (často i kvůli tomu, že je dané vzdělání značně pochybné)
- Snaha obejít jiné procedury

POPIS PROCEDURY

- **Žádosti v první instanci posuzují veřejné vysoké školy (VVŠ)** V několika málo případech vzdělání v oblasti bezpečnosti a vojenství rozhoduje Ministerstvo vnitra, resp. obrany
 - MŠMT v rámci této procedury slouží primárně jako odvolací orgán a metodický orgán
- **Podání žádosti je zpoplatněno ve výši 3 000 Kč**
 - Osvobození od poplatku jsou na základě tzv. lex Ukrajina pro oblast školství ([č. 67/2022 Sb.](#)) držitelé dočasné ochrany v souvislosti s válkou na Ukrajině, pokud tuto ochranu požívají po dobu kratší 12 měsíců
 - Žadatelé nesou další náklady – pořízení úředních kopií z předkládaných dokladů, v některých případech jsou vyžadována vyšší ověření (apostila, superlegalizace), pořízení úředních překladů (není vyžadováno v případě dokladů vydaných ve slovenském, anglickém či bilingvně s anglickým jazykem), případné náklady na doručování podání a doplňujících podání
- **Podklady žádosti**
 - Diplom
 - Dodatek k diplomu nebo jiný obdobný dokument obsahující podrobnosti o obsahu a rozsahu studia
 - V případě navazujícího magisterského vzdělání doklady o předchozím VŠ vzdělání
 - V případě změny jména doklad o změně jména

PRINCIPY POSUZOVÁNÍ

1) Vyhodnocení kvalifikace

- Platnost kvalifikace, platnost ověření, příp. překladu
- Dokládá to, oč si žadatel žádá? (VŠ vzdělání, úroveň)

2) Ověření vysoké školy

- Je uznávanou součástí VŠ systému konkrétního (rovněž uznávaného) státu
- U VŠ, které působí mimo domovský stát, ověření, zda je oprávněna působit na území daného státu; stát, na jehož území je vzdělání poskytováno toto uznává
- Ověření oprávnění uskutečňovat daný studijní program (pozor – akreditace ne všude znamená totéž co v ČR, tj. oprávnění uskutečňovat dané vzdělání, typicky v anglosaských zemích to je pouze nástroj kontroly kvality)

3) Posouzení akademických práv

- Nelze přiznat žadateli akademická práva přístupu k dalšímu vzdělání, která nemá v zemi původu

4) Srovnání základních parametrických náležitostí

- Délka studia, míra studijní zátěže vyjádřená v ECTS (ne každý kreditní systém je ECTS) – zkrácení je možné vysvětlovat např. pomocí individuálního studijního plánu či započtení jiného studia
- Splnění podmínek přístupu ke studiu dle § 48 ZVŠ (tzn. Navazujícímu magisterskému vzdělání muselo předcházet bakalářské vzdělání)

Není-li splněna jedna nebo více z podmínek uvedených v bodech 1–4 je nutné to vyhodnotit jako **podstatný rozdíl** mezi dokládanou zahraniční kvalifikací a příslušným typem české kvalifikace a důvod pro zamítnutí žádosti.

5) Obsahové vyhodnocení

- Veřejná vysoká škola přiřadí zahraniční vzdělání do příslušné oblasti vzdělávání podle nařízení vlády ([č. 275/2016 Sb.](#))
- S novelou zákona o vysokých školách ([č. 52/2025 Sb.](#)) končí praxe obsahového srovnávání studijních plánů zahraničního vzdělání s tuzemskými studijními programy

PROČ VE VÝSLEDKU NEMOHOU BÝT ŽÁDOSTI ZAMÍTÁNY NA ZÁKLADĚ ROZDÍLŮ VE VĚCNÉM OBSAHU STUDIJNÍCH PROGRAMŮ?

- **Má se porovnávat zahraniční studijní program se studijním programem českým, ale nikoliv s konkrétním akreditovaným studijním programem** a jeho studijním plánem, ale s **typem studijního programu** (Bc., Mgr., Ph.D.) a jeho obecnými parametry stanovenými v § 45 až 47 ZVŠ.
- Podle Lisabonské úmluvy může být žádost zamítnuta pouze tehdy, je-li mezi zahraniční kvalifikací a kvalifikací, s níž je srovnávána, prokázán **podstatný rozdíl („substantial difference“)**. Podstata (substance) subjektu je jeho definice, tj. definice v zákoně (Bc./Mgr./Ph.D.). Zákon naproti tomu nedefinuje konkrétní studijní obory (od medicíny, přes architekturu po právo) a jejich náplň, to jsou akcidenty (proměnné).
- **Principy celé procedury uznávání** nastavené Lisabonskou úmluvou a ZVŠ **stojí na obecném a veřejně deklarovaném zájmu o co nejvyšší akademickou mobilitu**, proto platný vysokoškolský diplom splňující základní parametry nelze zamítnout, neobstálo by to u soudů a není to zájmem MŠMT jako gestora této agendy.
- **Nosičem veškerého rozhodování v této agendě je diplom.** Je-li platný a splňuje-li základní parametry, jak může být konstatováno, že daný člověk má vysokoškolské vzdělání, ale ČR na něj nechce pohlížet jako na vysokoškoláka?

PROČ VE VÝSLEDKU NEMOHOU BÝT ŽÁDOSTI ZAMÍTÁNY NA ZÁKLADĚ ROZDÍLŮ VE VĚCNÉM OBSAHU STUDIJNÍCH PROGRAMŮ?

- **Kompetence není vlastností diplomu, kompetence je vlastností člověka.** V řízeních o VŠ nostrifikacích se však správní orgán s žadatelem často fakticky vůbec neseťká (řízení jsou často vedena ze strany žadatele přímo ze zahraničí).
- Ze zkušenosti lze konstatovat, že v některých případech papír snese vše (a reálný obsah studia z daných dokladů vyčíst nelze), i proto se má posuzovat pouze jeho formální stránka a parametrická porovnatelnost s českými vysokoškolskými diplomy.
- Smyslem procedury není posuzování kvality zahraniční vysoké školy nebo konkrétního vzdělání, pokud je legální a parametricky srovnatelné s příslušnými parametry ČR uvedenými v ZVŠ.
- Diplom z Univerzity Karlovy má stejnou právní hodnotu jako diplom z nejmenší a poslední VŠ v ČR. Podobně smyslem nostrifikace je přiřadit to, zda lze přiznat diplomu z ciziny rovněž tuto hodnotu. Poměrování prestiže vzdělání je otázka společenská, ne právní.
- Pokud by podmínkou nostrifikace musela být obsahová shoda s konkrétním českým akreditovaným studijním programem, z povahy věci by nebylo možné nostrifikovat takřka žádný zahraniční diplom – co by potom bylo mírou libovůle, do kdy je možné „ještě“ uznat a od kdy už je rozdíl podstatný?
- Studijní plány se vyvíjejí (o uznání žádají jak lidé s novými diplomy, tak lidé výrazně starými diplomy, nyní v souvislosti s velkým přílivem ukrajinských občanů ve zvýšené míře).

CO JE CÍL NOVELY ZÁKONA O VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V AGENDĚ NOSTRIFIKACÍ?

- Novela ([č. 52/2025 Sb.](#)) sama o sobě v představené koncepci nepřináší žádnou revoluci. **Základním cílem novely ve skutečnosti je sjednotit stávající praxi** tam, kde je dobrá, a zamezit nedobré praxi vycházející z představeného vývoje spočívající ve srovnávání studijního plánu zahraničního studijního programu se studijním programem tuzemským.
 - Uvedená nedobrá praxe je dávno překonaná
 - Neobstojí v mezinárodní konkurenci o internacionalizaci jak vysokého školství, ale tak obecně toho, čemu se říká „příliv mozků“, a obecně snižuje i samotnou reputaci ČR v mezinárodních organizacích (EU, UNESCO, ENIC-NARIC, EHEA, OECD)
 - Odporuje principům správního řízení (předvídatelnost rozhodování, kdy různé orgány mají rozhodovat ve stejných případech jednotně, ekonomika správního řízení)
- Pokud by všechny veřejné vysoké školy již nyní plně postupovaly podle metodik a rozhodovací správní praxe MŠMT, pak by nostrifikační pasáže novely nebyly tak akutní.
- **Novela primárně zpřesňuje některé formulace a snaží se zamezit výkladovému biasu některých pojmů** a plně převzít terminologii Lisabonské úmluvy (zejm. pokud jde o pojmy kvalifikace a podstatný rozdíl) a lépe definovat důvody k zamítnutí žádosti a popsat náležitosti rozhodnutí.
- **Novela představuje faktické naplnění závazku** v rámci EU a sítě ENIC-NARIC **k automatickému uznávání kvalifikací** ve vysokém školství. Automatické uznávání neznamena rovnocennost, ale právě posuzování na výše představených principech, které by se daly shrnout heslem z jednoho dokumentu sítě ENIC-NARIC: „*Bachelor is a Bachelor is a Bachelor.*“

CO PŘINÁŠÍ NOVELA ZA VĚCNÉ ZMĚNY V AGENDĚ NOSTRIFIKACÍ?

Změna určení věcné příslušnosti

- Nově se neurčuje věcná příslušnost VVŠ podle toho, zda uskutečňuje obdobný studijní program, ale zda uskutečňuje nebo je oprávněna uskutečňovat alespoň jeden studijní program (SP) v oblasti vzdělávání, do níž spadá žadatelovo vzdělání
 - Příklady:
 - ✓ Žadatel v Peru vystudoval Bc. studium jazyka puquina (mrtvý jazyk Inků), což žádná VVŠ nevyučuje. Může podat žádost ke kterékoli VVŠ, která má jakýkoli SP v oblasti vzdělávání „Filologie“, a ta ověří, že je skutečně Bc. a vydá mu kladné rozhodnutí o uznání jeho vzdělání jako rovnocenného s Bc. vysokoškolským vzděláním v ČR v oblasti vzdělávání „Filologie“.
 - ✓ Žadatel v Číně vystudoval Mgr. studium orientální medicíny, což žádná VVŠ nevyučuje. Může si podat žádost ke kterékoli VVŠ, která má jakýkoli SP v oblasti vzdělávání „Zdravotnické obory“, ta ověří a vydá mu rozhodnutí.
 - ✓ Žadatel na Ukrajině vystudoval Bc. studium designu účesu, což žádná VVŠ nevyučuje. Může si podat žádost ke kterékoli VVŠ, která má jakýkoli SP v oblasti vzdělávání „Umění“.
 - ✓ Žadatel v Británii vystudoval NMgr. studium koučingu, psychologického poradenství a firemního managementu, což žádná VVŠ nevyučuje. Může si podat žádost ke kterékoli VVŠ, která má jakýkoli SP v oblasti vzdělávání „Psychologie“ nebo v oblasti vzdělávání „Ekonomické obory“.
 - Ustanovení § 89 odst. 2 ZVŠ fakticky takto má „gumovou“ pasáž, že může MŠMT rozhodnout samo, protože žádná oblast vzdělávání „Jiné“ není a ve všech ostatních oblastech vzdělávání VVŠ nějaké studijní programy uskutečňují. Fakticky tak MŠMT nově nikdy nebude prvoinstančním správním orgánem. Lze ale počítat, že v některých specifických případech, kde budou pochybnosti, pod co dané zahraniční vzdělání spadá, bude určovat věcnou příslušnost a v takovém případě vlastně příslušnou VVŠ navede na to, ve kterých oblastech vzdělávání má uznat.
 - Z uvedeného ustanovení o věcné příslušnosti a možných příkladů logicky vyplývá, že obsahové srovnávání naprosto odpadne, protože nelze obsahové srovnávání provádět u vzdělání, které ani vzdáleně neuskutečňuje a na které prokazatelně VVŠ nemá ani jednoho odborníka. A uznávat v něčem, co VVŠ neuskutečňuje, bez obsahového posuzování a naopak ho provádět v tom, co VVŠ reálně uskutečňuje, by bylo diskriminační a odporovalo by to úplně bazálním principům správního řízení.

CO PŘINÁŠÍ NOVELA ZA VĚCNÉ ZMĚNY V AGENDĚ NOSTRIFIKACÍ?

Taxativní výčet důvodů pro zamítnutí žádosti

- Leitmotiv: odpadá obsahové srovnání.
 - Už nebude možná interpretace zamítnutí z toho důvodu, že jsou studijní programy v podstatných rysech odlišné podle stávající textace § 90 odst. 5 ZVŠ. Ta vycházela z toho, že když si žadatel k VVŠ podal žádost z toho důvodu, že má obdobný SP, tak to znamená, že VVŠ má srovnávat svůj obdobný SP s žadatelem absolvovaným SP, což byla nadto letitá praxe, od které dosud některé VVŠ neupustily.
 - Nová textace v souladu s Lisabonskou úmluvou není založena na srovnávání studijních programů, ale kvalifikací.
- Důvody zamítnutí podle § 90 odst. 5 ZVŠ nově budou explicitně definovány takto:
 - a) **Vzdělání neposkytovala instituce, kterou by bylo možné považovat za vysokou školu nějakého konkrétního cizího státu** (pod což je potřeba vsunout ale i situace, kdy např. ČR neuznává daný stát nebo suverenitu státu nad určitým územím, typicky turecké VŠ ze Severního Kypru nebo ruské VŠ na okupovaných územích Ukrajiny)
 - b) **Zahraniční vysoká škola nebyla oprávněna takové vzdělání poskytovat**
 - c) **Kvalifikace vykazuje podstatný rozdíl** (nedokládá daný stupeň vzdělání, neposkytuje akademická práva přístupu do vyššího vzdělání, neodpovídá základním parametrům českých vysokoškolských kvalifikací, jako je typicky minimální doba studia)
 - d) **Zahraniční vysoká škola neměla podle předpisů svého státu nebo předpisů ČR oprávnění působit na území ČR** (ve skutečnosti je to ale jen explicitní rozvedení písm. b) vůči zahraničním VŠ působícím v ČR, ale přitom z písm. b) lze celkem jasně dovodit, že např. doklady britských VŠ o vzdělání uskutečňovaném na území např. Německa v rozporu s německou legislativou, také nebudou akceptovány)

CO PŘINÁŠÍ NOVELA ZA VĚCNÉ ZMĚNY V AGENDĚ NOSTRIFIKACÍ?

Přejmenování označení kladného rozhodnutí a výčet údajů, které musí obsahovat

- Nejedná se o zásadní změnu, ale spíše má sjednotit formát vydávaných rozhodnutí a v nich uváděných údajů a zároveň stanovit jednoznačné pole k tomu, aby bylo transparentní i pro žadatele, co v případě uznání obdrží.
- Nově se neoznačuje rozhodnutí o uznání za osvědčení, ale za rozhodnutí, kterým podle správního řádu je. (Zamezuje to zaprvé určitým nuancím ohledně charakteru osvědčení ve změnovém odvolacím rozhodnutí, zadruhé to zamezuje matení s osvědčeními vydanými podle části čtvrté správního řádu.)
- Údaje v rozhodnutí o uznání budou:
 - Název zahraničního programu
 - Typ studijního programu podle českého vzdělávacího systému (Bc./Mgr./Ph.D.)
 - Oblast vzdělávání nebo oblasti vzdělávání, do nichž program náleží (specifické vzdělání bude potřeba pečlivě vyhodnocovat podle nařízení vlády o oblastech vzdělávání)
 - Název zahraniční vysoké školy
 - Stát sídla zahraniční vysoké školy
 - Stát, podle jehož právního řádu byla zahraniční kvalifikace vydána

CO NOVELA REÁLNĚ PŘINESE ZA ZMĚNY V ROZHODOVACÍ PRAXI?

- **Odstranění zamítavých rozhodnutí z obsahových důvodů** (pokud by nějaká VVŠ zamítla žádost pouze z těchto důvodů, pak MŠMT v odvolacím řízení každé takové rozhodnutí zruší a vrátí k novému projednání pro nezákonnost)
 - Jelikož zcela odpadá obsahové posuzování, měla by skončit i praxe VVŠ dávat žádosti ke stanovisku fakultám. Fakulty z hlediska ZVŠ nemají v této proceduře žádnou roli, ale nyní zmizí jakákoli potřeba nějakých expertních stanovisek z fakult.
 - Pokles počtu zamítavých rozhodnutí, odpadnutí oběhu žádostí po fakultách by měl v zásadě pomoci efektivitě daných řízení, a to jak na školách, tak z obecného hlediska: **Jaký dávalo dosud smysl zamítat žádosti, o kterých rozhodující VVŠ stejně věděla, že jim MŠMT vyhoví?** To je jednoznačná ukázka neefektivní byrokracie.
 - Rovněž by to mělo znamenat ne rozhodující, ale určitý pokles nákladů VVŠ, ať už lidských (pracovních), tak finančních – náklady na kopírování, doručování výzev podle § 36 odst. 3 správního řádu, posílání odvolacího spisu MŠMT, čas věnovaný tvorbě těchto výzev, vyjádření se k odvolání, argumentace s žadateli, kteří doplňují úplná podání argumentací a dalšími podklady, kterými stejně nijak nezmění ani rozhodnutí VVŠ a ani nemají vliv na finální rozhodnutí MŠMT.
- MŠMT fakticky nebude v žádném případě rozhodovat v 1. instanci (MŠMT tolik prvoinstančních rozhodnutí v současnosti nevydává, takže nemělo by se to brát tak, že by přehodilo zásadní část této agendy na VVŠ)
- Pokles odvolacích řízení. Dají se předpokládat 3 typy odvolacích řízení:
 1. Proti zamítavému rozhodnutí pro podstatný rozdíl, jak byl výše popsán, v takovém případě MŠMT jako již v současnosti rozhodnutí potvrdí.
 2. Proti nepřiznání českého akademického titulu, což není možné. To se děje i v současnosti, MŠMT rozhodnutí VVŠ potvrdí.
 3. Proti určení oblasti či oblastí vzdělávání, ve kterých se uznává. To je jediná situace, kdy si v tuto chvíli představujeme, že budou moci nastat situace, kdy v odůvodněných případech MŠMT nebude rozhodnutí VVŠ ani potvrzovat ani vracet k novému projednání, ale změní ho.
- MŠMT očekává, že bude muset poskytovat více metodické podpory vysokým školám.

POZNÁMKA K DEFINICI ZAHRANIČNÍ VYSOKÉ ŠKOLY VE VZTAHU K ČÁSTI ČTRNÁCTÉ ZÁKONA O VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

§ 93a odst. 1 písm. a) v novelizovaném znění přináší novou definici zahraniční vysoké školy pro účely poskytování zahraničního vysokoškolského vzdělání na území České republiky

„Pro účely části čtrnácté a patnácté se rozumí zahraniční vysokou školou právnická osoba, která je podle právních předpisů svého domovského státu oprávněna poskytovat vzdělávání, jehož absolvováním se v domovském státě podle jeho právních předpisů získává vysokoškolské vzdělání; je-li právnická osoba součástí vysokoškolského vzdělávacího systému ve 2 nebo více cizích státech, určuje se domovský stát v jednotlivých případech podle toho, do jakého vysokoškolského vzdělávacího systému cizího státu příslušný zahraniční vysokoškolský studijní program patří; je-li právnická osoba zároveň tuzemskou vysokou školou, považuje se za zahraniční vysokou školu pouze ve vztahu k uskutečňování zahraničního vysokoškolského vzdělávání, pro něž nemá institucionální akreditaci nebo akreditaci studijního programu udělenou podle tohoto zákona “

- Tato složitá věta znamená, že kromě klasických zahraničních vysokých škol (tj. vysokých škol, které nějaký cizí stát považuje za svoje vysoké školy) mohou být považovány za zahraniční vysoké školy, které jsou součástí vysokoškolského systému více států. V tomto ohledu může být zahraniční vysokou školou i česká vysoká škola, pokud je podle právních předpisů cizího státu rovněž považována za vysokou školu i daného cizího státu.
- **Pokud jde o nostrifikace, pak na ně se toto ustanovení nevztahuje, a je třeba vycházet z Lisabonské úmluvy, která má jako mezinárodní smlouva vyšší právní sílu.** Definice Lisabonské úmluvy:

„Vysokoškolská instituce

Zařízení poskytující vysokoškolské vzdělávání uznané příslušným orgánem Strany za součást jejího vysokoškolského systému.“

- Pro nostrifikaci je tedy důležité, aby příslušný orgán cizího státu danou instituci uznával za svoji VŠ, a teprve pak takováto instituce může poskytovat vzdělání podle jeho právních předpisů a vydávat kvalifikace, které jsou předmětem uznávací procedury.
- **Vysokoškolská kvalifikace přitom musí být vždy veřejnou listinou státu, jehož jménem byla vydána.**
- **Důležitá poznámka:** Akreditace či nějaká možnost uskutečňovat SP není totéž jako zřízení či udělení postavení vysoké školy!

POSUZOVÁNÍ SPLNĚNÍ PODMÍNKY PŘEDCHOZÍHO STUDIA PRO ÚČELY PŘIJÍMACÍHO ŘÍZENÍ

- Jelikož nostrifikace v dosavadní praxi může být poměrně nákladnou nepružnou a zdlouhavou procedurou (viz lhůty a reálná situace vyřizování žádostí) byla v r. 2016 zavedena v příslušných ustanoveních § 48 ZVŠ nová procedura posuzování předchozího zahraničního vzdělání pouze pro účely přijímacího řízení, tedy bez celorepublikové platnosti, ale s platností pouze pro dané přijímací řízení („interní nostrifikace“).
- Tuto proceduru doposud vykonávaly pouze vysoké školy s institucionální akreditací, která je určitou garancí kontroly kvality vysokých škol, ať už co do jejích vnitřních pravidel, tak od akreditačního úřadu.
- Nově se rozšiřuje toto oprávnění na všechny vysoké školy.
- VŠ si za tento úkon může podle § 48 odst. 7 ZVŠ stanovit poplatek.
- Způsob provádění této procedury si může VŠ stanovit nějakým svým opatřením/směrnicí rektora apod.
- Jelikož jde o součást přijímacího řízení, měly by být podmínky toho, jak se žádost o tento úkon podává, jak se platí, kdy a jak se dokládá a do kdy se dokládá samotné předchozí vzdělání, stanoveny v podmínkách přijímacího řízení – tedy by si VŠ měly dávat pozor, aby fakulty při přípravě a schvalování podmínek přijímacího řízení pro každý akademický rok měly tam tyto informace uvedeny (obdobně tedy rektoráty VŠ nečleněných na fakulty).

VÝHODY „INTERNÍ NOSTRIFIKACE“

- Není to samostatné správní řízení a věc si vyřizuje sama VŠ, lhůty a časový výhled řízení si tudíž stanoví sama.
- Pokud VŠ věc posoudí negativně, vyžádá si obecnou nostrifikaci.
- Proti negativnímu posouzení se nedá odvolat, dá se odvolat pouze proti samotnému rozhodnutí o nepřijetí.
- Není nutné čekat na samotné vydání finálního dokladu o vzdělání
 - Řízení o obecné nostrifikaci lze vést pouze o kvalifikaci, což jsou ale dokumenty, které jejich držitel získá často až s odstupem při nějaké akademické ceremonii apod., smyslem interního posouzení ale není uznání kvalifikace (což je předmětem obecné nostrifikace), ale prokázání splnění podmínky předchozího vzdělání, proto není nutné striktně lpět na předložení diplomu, pokud předchozí studium bylo prokazatelně řádně ukončeno (o to ale větší pozornost je nutné věnovat povaze prokázání těchto podmínek)
 - Ustanovení o tom, že § 90 odst. 2 ZVŠ se použije obdobně, je legislativně trochu nepřípadné, protože běžným právním použitím termínu „obdobně“ se myslí vlastně stejně, nicméně použít zde termín „přiměřeně“ by mohlo evokovat přílišnou volnost. Nicméně účelem této procedury je, aby vysokým školám zbytečně nepropadali přijímacím řízením uchazeči, kteří objektivně podmínku předchozího vzdělání splněnou mají.
 - Zároveň platí, že vzdělání, které je neuznatelné v rámci nostrifikačního řízení z důvodů uvedených v § 90 odst. 5 ZVŠ, je neuznatelné i pro účel přijímacího řízení.

OBECNÉ ODKAZY

- Internetové stránky MŠMT k agendě uznávání:
<https://msmt.gov.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/nostrifikace>
- E-mailový kontakt MŠMT pro informace k agendě uznávání:
nostrifikace@msmt.gov.cz

DĚKUJI ZA POZORNOST!

David Pavlorek
david.pavlorek@msmt.gov.cz